

Přehled povinností posledních prodejců elektrozařízení dle zákona o výrobcích s ukončenou životností (ZVUŽ)

Červeně jsou vyznačeny povinnosti, které byly s účinností ZVUŽ 542/2020 Sb. zavedeny zcela nově, či se oproti dosavadní právní úpravě změnily.

Zeleně jsou vyznačeny povinnosti výrobců, které byly již součástí zákona 185/2001 Sb.

1. Práva a povinnosti posledních prodejců ve vztahu ke zpětnému odběru

● **Bezplatně.** Zpětný odběr musí poslední prodejce vždy provádět bez nároku na úplatu od konečného uživatele (§ 18 odst. 1 ZVUŽ).

● **Povinný odběr.** Poslední prodejce elektrozařízení zajistí, aby konečný uživatel měl při nákupu elektrozařízení možnost bezplatně odevzdat ke zpětnému odběru odpadní elektrozařízení v místě prodeje nebo dodávky nového elektrozařízení, a to ve stejném počtu kusů prodáváného elektrozařízení podobného typu a použití (§ 66 odst. 1 ZVUŽ). Jedná se tedy de facto o povinnost umožnit výměnu tzv. „kus za kus“.

***Pozn.:** to nově platí i pro výrobky, které nejsou určeny pro použití v domácnostech, tzv. profi zařízení.*

● Poslední prodejce elektrozařízení určených k použití v domácnostech s prodejní plochou větší než 400 m² dále zajistí, aby konečný uživatel měl možnost odevzdat bezplatně ke zpětnému odběru odpadní elektrozařízení pocházející z domácností, u něhož žádný z vnějších rozměrů nepřesahuje 25 cm, bez ohledu na výrobní značku a bez vázání na nákup zboží, v místě prodeje nového elektrozařízení nebo v jeho bezprostřední blízkosti po celou provozní dobu (§ 66 odst. 2 ZVUŽ).

● Poslední prodejce je povinen předat bez zbytečného odkladu odpadní elektrozařízení do systému zpětného odběru nebo zpracovateli odpadních elektrozařízení (§ 66 odst. 5 ZVUŽ).

● **Dobrovolný odběr.** Poslední prodejce je oprávněn zpětně odebírat pouze výrobky s ukončenou životností podobného typu a použití jako vybrané výrobky, které dodává konečnému uživateli, ať už samostatně, nebo jako součást či příslušenství jiných výrobků (§ 18 odst. 1 ZVUŽ).

 V rámci systému výrobce. Poslední prodejce vybraných výrobků může být provozovatelem místa zpětného odběru, pokud u něj výrobce na základě smlouvy s ním místo zpětného odběru zřídil, přičemž *výrobce je povinen zřídit veřejné místo zpětného odběru v každém prodejním místě posledního prodejce nebo v jeho bezprostřední blízkosti, kde jsou elektrozařízení určena k použití v domácnostech, jež výrobce uvádí na trh, prodávána, pokud poslední prodejce projeví o zřízení veřejného místa zpětného odběru zájem, a to za podmínek obdobných jako u ostatních posledních prodejců (§ 65 odst. 2 písm. c) ZVUŽ).*

 Je místem zpětného odběru. Poslední prodejce, který provádí zpětný odběr výrobků s ukončenou životností a je zároveň provozovatelem veřejného místa zpětného odběru (bylo výrobcem zřízeno) je povinen (§ 17 odst. 2) s podrobnostmi stanovenými prováděcím právním předpisem, který ještě nebyl schválen:

- a) předat zpětně odebraný výrobek s ukončenou životností pouze zpracovateli určenému výrobcem, a to přímo nebo prostřednictvím dopravce,
- b) nakládat s výrobky s ukončenou životností, které obsahují provozní kapaliny, náplně nebo součásti mající negativní vliv na životní prostředí nebo zdraví osob tak, aby nedošlo k jejich mechanickému poškození a úniku těchto látek do životního prostředí,
- c) soustřeďovat a přepravovat výrobky s ukončenou životností, včetně jejich dočasného uložení, v souladu s požadavky stanovenými vyhláškou ministerstva,
- d) zabezpečit výrobky s ukončenou životností po celou dobu jejich uložení v místě zpětného odběru před nežádoucím znehodnocením,
- e) nakládat s výrobky s ukončenou životností odděleně od ostatních druhů odpadů, dochází-li k soustřeďování ostatních druhů odpadů v tomtéž zařízení, ve kterém se nachází místo zpětného odběru,
- f) vydat na požádání konečnému uživateli doklad o převzetí výrobků s ukončenou životností, který obsahuje identifikační údaje provozovatele, datum a místo převzetí a údaje o druhu, skupině a množství výrobků s ukončenou životností, nejde-li o místo zpětného odběru charakteru sběrné nádoby bez stálé obsluhy,
- g) označit na náklady výrobce veřejné místo zpětného odběru nápisem upozorňujícím na možnost odevzdávání výrobků s ukončenou životností v rámci zpětného odběru, a to viditelně a čitelně na místě veřejně přístupném konečnému uživateli a s upřesněním výrobků s ukončenou životností, které jsou zpětně odebírány, a
- h) vykázat údaje týkající se výrobku s ukončenou životností pouze jednou tak, aby nedocházelo ke zdvojování údajů, a vykazovat pouze výrobky s ukončenou životností, které byly na místě zpětného odběru fyzicky odebrány.

 Je-li poslední prodejce provozovatelem místa zpětného odběru, ale zároveň není zpracovatelem (§ 17 odst. 3), tak dále:

- a) nesmí zpětně odebraný výrobek s ukončenou životností rozebírat nebo do něj jinak zasahovat,
- b) může odmítnout převzít výrobek s ukončenou životností v případě, že z důvodu kontaminace nebo závažného poškození výrobek ohrožuje zdraví osob, které zpětný odběr provádějí, nebo pokud obsahuje přidaný odpad,
- c) může odmítnout převzít ke zpětnému odběru výrobky s ukončenou životností, jestliže vzhledem k množství a typu výrobků s ukončenou životností či jiným okolnostem lze mít důvodné pochybnosti, že jde o výrobky s ukončenou životností od konečného uživatele, a
- d) může odmítnout převzít ke zpětnému odběru výrobky s ukončenou životností v množství, které přesahuje okamžitou kapacitu místa zpětného odběru.

 Není místem zpětného odběru. Poslední prodejce, který provádí zpětný odběr výrobků s ukončenou životností a není zároveň provozovatelem místa zpětného odběru (§ 18 odst. 2):

- a) je povinen nakládat s výrobky s ukončenou životností, které obsahují provozní kapaliny, náplně nebo součásti mající negativní vliv na životní prostředí nebo zdraví osob tak, aby nedošlo k jejich mechanickému poškození a úniku těchto látek do životního prostředí,
- b) je povinen soustřeďovat a přepravovat výrobky s ukončenou životností, včetně jejich dočasného uložení, v souladu s požadavky stanovenými vyhláškou ministerstva,
- c) je povinen zabezpečit výrobky s ukončenou životností po celou dobu jejich uložení v místě zpětného odběru před nežádoucím znehodnocením,
- d) je povinen nakládat s výrobky s ukončenou životností odděleně od ostatních druhů odpadů, dochází-li k soustřeďování ostatních druhů odpadů v tomtéž zařízení, ve kterém se nachází místo zpětného odběru,
- e) nesmí zpětně odebraný výrobek s ukončenou životností rozebírat nebo do něj jinak zasahovat,
- f) může odmítnout převzít výrobek s ukončenou životností v případě, že z důvodu kontaminace nebo závažného poškození výrobek ohrožuje zdraví osob, které zpětný odběr provádějí, nebo pokud obsahuje přidaný odpad,
- g) může odmítnout převzít ke zpětnému odběru výrobky s ukončenou životností, jestliže vzhledem k množství a typu výrobků s ukončenou životností či jiným okolnostem lze mít důvodné pochybnosti, že jde o výrobky s ukončenou životností od konečného uživatele, a

- h) může odmítnout převzít ke zpětnému odběru výrobky s ukončenou životností v množství, které přesahuje okamžitou kapacitu místa zpětného odběru
- i) je povinen předat bez zbytečného odkladu zpětně odebraný výrobek s ukončenou životností do systému zpětného odběru (viz § 66 odst. 5 ZVUŽ), a
- j) má právo požadovat, aby od něj zpětně odebraný výrobek s ukončenou životností převzal ten výrobce, který ho uvedl na trh.

2. Informační povinnosti posledních prodejců

- Poslední prodejce, který jakýmkoliv způsobem, včetně použití prostředků komunikace na dálku, prodává vybrané výrobky, je povinen písemně informovat konečného uživatele o způsobu zajištění zpětného odběru těchto výrobků po ukončení jejich životnosti (§ 18 odst. 3 ZVUŽ).
- Výrobce elektrozařízení určených k použití v domácnostech plní informační povinnost vůči konečným uživatelům prostřednictvím posledních prodejců (§ 63 ZVUŽ).
- Poslední prodejce tedy musí namísto výrobce **písemně** informovat konečné uživatele o
 - a) požadavku, aby odpadní elektrozařízení nebyla odstraňována jako netříděný komunální odpad, ale byla odevzdána na místech k tomu určených v souladu s tímto zákonem,
 - b) způsobu zajištění zpětného odběru,
 - c) úloze konečných uživatelů v opětovném použití elektrozařízení a recyklaci nebo jiném využití odpadních elektrozařízení,
 - d) možných škodlivých vlivech nebezpečných látek obsažených v elektrozařízení na životní prostředí a zdraví lidí a
 - e) významu grafického symbolu pro zpětný odběr podle § 62 odst. 1 ZVUŽ (jde o symbol přeškrtnuté popelnice).
- Konečný uživatel musí být tedy posledním prodejcem informován o tom, že odpadní elektrozařízení musí být odkládána mimo netříděný (směsný) komunální odpad, a že je možné je odevzdat na místa k tomu určená. Dále by měl spotřebitel obdržet informace o škodlivých vlivech a nebezpečných látkách obsažených v elektrozařízení na životní prostředí a lidské zdraví.
- Poslední prodejce elektrozařízení je povinen **písemně** informovat konečného uživatele o možnostech zpětného odběru v místě prodeje, jsou-li zde odpadní elektrozařízení zpětně odebírána (§ 66 odst. 3 ZVUŽ).

- Jsou-li odpadní elektrozařízení zpětně odebírána v místě prodeje nového elektrozařízení nebo v jeho bezprostřední blízkosti, je poslední prodejce povinen označit tato místa viditelně a čitelně informací o možnosti odevzdání odpadních elektrozařízení (§ 66 odst. 3 ZVUŽ).
- Poslední prodejce elektrozařízení určených k použití v domácnostech, u kterého výrobce nezřídil veřejné místo zpětného odběru a který nemá povinnost zajistit zpětný odběr odpadních elektrozařízení ve svém výrobním místě podle výše uvedených bodů, je povinen umístit viditelně a čitelně ve svém prodejním místě informaci o tom, kde lze odpadní elektrozařízení pocházející z domácností odevzdat ke zpětnému odběru na území obce, městské části nebo městského obvodu podle místa prodeje. Pokud se na jejich území místo zpětného odběru nenachází, informuje o místě zpětného odběru v nejbližší obci, městské části nebo městském obvodu od svého místa prodeje (§ 66 odst. 4 ZVUŽ). Fakticky by však tuto povinnost měl plnit každý poslední prodejce elektrozařízení.
- **U výrobků, v nichž jsou zabudovány baterie nebo akumulátory, je poslední prodejce povinen zajistit, aby byl společně s výrobkem předán návod, jak může baterie nebo akumulátory bezpečně vyjmout konečný uživatel nebo kvalifikovaný profesionál nezávislý na výrobci, včetně informace o typu zabudovaných baterií nebo akumulátorů (§ 81 odst. 2 ZVUŽ).**
- **Oddělené uvádění nákladů.** Poslední prodejce elektrozařízení (a také distributor a výrobce) je povinen nově při prodeji nového elektrozařízení uvádět odděleně od ceny elektrozařízení náklady na zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění odpadního elektrozařízení, které připadají na jeden kus nového elektrozařízení nebo jeden kilogram nových elektrozařízení, a to zejména formou samostatného údaje na daňovém dokladu podle zákona o dani z přidané hodnoty (§ 73 odst. 1 ZVUŽ).
- Odděleným uváděním nákladů nejsou dotčeny povinnosti posledního prodejce podle zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, který ukládá prodávajícímu informovat spotřebitele o konečné nabídkové ceně, jež zahrnuje všechny daně, cla a poplatky (byť v případě „recyklačního“ příspěvku jde de facto o náklad výrobce a nejde o poplatek či daň) (§ 73 odst. 3 ZVUŽ).

3. Sankce za porušení povinností posledního prodejce (§ 123 a 125 ZVUŽ)

 Poslednímu prodejci může být uložena pokuta až do výše 500 000 Kč, pokud:

- a) zpětně neodebírání výrobky s ukončenou životností
- b) nepředá bez zbytečného odkladu zpětně odebraný výrobek s ukončenou životností do systému zpětného odběru
- c) neuvádí při prodeji nového elektrozařízení odděleně náklady na zpětný odběr, nebo je uvádí odděleně, avšak v rozporu s požadavky Zákona (viz § 125 odst. 2 písm. i) ZVUŽ).

 Poslednímu prodejci může být uložena pokuta až do výše 1 000 000 Kč, pokud:

- a) nesplní některou z povinností týkajících se informování konečného uživatele o zpětném odběru výrobků s ukončenou životností nebo označování míst, kde je možné výrobky s ukončenou životností odevzdat
- b) nezajistí konečnému uživateli možnost bezplatně odevzdat ke zpětnému odběru odpadní elektrozařízení
- c) nesplní povinnost pro zajištění předání návodu snadného a bezpečného vyjmutí baterií nebo akumulátorů z elektrozařízení nebo jiného výrobku, v němž jsou zabudovány.

Pozn. tento materiál upozorňuje pouze na povinnosti posledních prodejců ve vztahu k elektrozařízením. K jiným vybraným výrobkům (např. baterie či akumulátory) se nevztahuje.

Na poslední prodejce se nevztahuje přechodné období podle § 142 odst. 3 ZVUŽ. Poslední prodejci se proto musí řídit právy a povinnostmi dle ZVUŽ od 1. 1. 2021.